

Nr 179.

Av herr **Dahl m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition om anslag till undervisning i trädgårdsskötsel.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 312 angående anslag till undervisning i trädgårdsskötsel har departementschefen beträffande det av 1917 års trädgårdssakkunnige den 16 mars 1918 framlagda förslaget till inrättande av en särskild avdelning för trädgårdsärenden i kungl. lantbruksstyrelsen anfört, att trädgårdsärendena i styrelsen för närvarande vore helt få och att den ökning, som kunde förväntas uppstå genom bifall till de av departementschefen tillstyrkta anslagen, icke torde bliva av någon större betydelse, varför frågan om ytterligare personal i lantbruksstyrelsen ansetts för närvarande böra undanskjutas.

Även om förutnämnde sakkunnige upptagit förslaget om en byrå för trädgårdsärenden i lantbruksstyrelsen sist i sitt betänkande, så är därmed icke sagt, att denna punkt är den minst viktiga. Fastmera torde de sakkunniges åsikt hava varit, att en representant för trädgårdsodlingen i den centrala statsförvaltningen vore oundgängligen nödvändig, därest trädgårdsodlingen må kunna utvecklas enligt vårt lands förutsättningar. De sakkunnige säga: »Har man hittills ej ställt större krav på statens hägn åt trädgårdsodlingen, så beror detta uteslutande på att trädgårdsodlarna efter hand fått vänja sig vid att undanskjuta sina anspråk, en följd av det ringa intresse, som statsmakterna hittills ägnat denna näringsgren och den underordnade ställning trädgårdsodlingen på grund därav nödgats intaga. Trädgårdsodlingen har aldrig kunnat göra sig gällande, emedan den saknat särskild målsman inom den centrala statsförvaltningen. Tidsförhållandena äro emellertid nu sådana, att en ledning från statens sida visat sig vara nödvändig för att genom intensiv inhemsk trädgårdsskötsel söka fylla landets oundgängliga behov av sådana livsmedel, som kunna produceras inom landet. Den svenska trädgårdsodlingen är redan på väg att visa så lovande förutsättningar, att staten bör skynda att uppmuntra den med en stödjande

Bihang till riksdagens protokoll 1919. 3 saml. 77 häft. (Nr 179—180.) 1

organisation. Därmed skulle folknäringen verksamt främjas. Ty det är alldeles givet, att en verksamhet, som i och för sin utveckling åtnjuter statens hägn, har helt andra möjligheter än en som får arbeta sig fram på egen hand. Och vad vår trädgårdsodling mest och kännbarast har saknat, är just målmedveten ledning från statens sida.»

Även lantbruksstyrelsen anför i sitt utlåtande om sakkunniges betänkande, »att vägande skäl numera föreligga att giva trädgårdsodlingen en särskild representant inom ämbetsverket.»

Lantbruksstyrelsen har ej heller f. n. vare sig tillräcklig personal eller — och långt mindre — därtill kvalificerad personal för att handlägga de ärenden, som beröra trädgårdsodlingen. Lantbruksstyrelsen anför i detta avseende:

»Med upprättande inom styrelsen av en särskild avdelning eller byrå för trädgårdsärenden bör tillsvidare kunna anstå. Trädgårdsärendena torde för någon tid framåt bli fullt tillgodosedda, därest inom lantbruksstyrelsen anställes en för dessa ärenden speciellt kvalificerad byrådirektör — av andra normalgraden — sorterande under styrelsens lantbruksbyrå. Denne bör på eget ansvar få handlägga och införa lantbruksstyrelsens chef föredraga alla ärenden berörande trädgårdsodlingen.

Såsom av det redan anförda torde framgå, synes det lantbruksstyrelsen sannolikt, att ifrågavarande befattningshavares tid under de första åren knappast torde komma att helt tagas i anspråk för vanligt byråarbete på tjänsterummet. Den tid, som sålunda kan bli öfver, torde emellertid med synnerlig fördel kunna och böra på så sätt begagnas, att tillfälle beredes byrådirektören att genom resor i olika landsdelar dels studera trädgårdsodlingens ståndpunkt och olika behov och dels träda i nära förbindelse med denna odlings målsmän. Härigenom kan grunden läggas till det organiserande och vägledande inflytande, varav trädgårdsodlingen nu tvivelsutan är i behov, på samma gång lantbruksstyrelsen blir satt i tillfälle att få den överblick över och den inblick i trädgårdsodlingens skiftande former och olika förutsättningar, varförutan ett livgivande initiativ på området svårligen kan komma till stånd.

I den mån byrådirektörens rent administrativa verksamhet kommer att tilltaga, torde det få bli beroende på senare prövning, om och när en förändring av sättet för trädgårdsärendenas handläggning inom lantbruksstyrelsen bör företagas.

Genom inrättande av här föreslagna befattning tillskyndas lantbruksstyrelsen givetvis en del ökade utgifter för vikariatsersättningar, telefon, inventarier, skrivmaterialier med mera, vilka påkalla höjning av styrelsens anslag till dylika utgifter, av styrelsen förslagsvis beräknad till 2,000 kronor för år.»

Av det anförda vill det synas, som om statsrådet grundat sin motivering till yrkande om avslag på framställningen om inrättande av en byrådirektörsbefattning i lantbruksstyrelsen på detta ämbetsverks uttalande, att »det är ett jämförelsevis ringa antal av här ifrågavarande ärenden, som hittills handlagts inom lantbruksstyrelsen.»

Detta synes oss vara ett felslut och motiverar icke avslaget. Tvärtom är det vår bestämda uppfattning, att det är på grund av att särskild

målsman och föredragande för trädgårdsärenden saknats som ärendenas antal varit så obetydligt. Då trädgårdsodlingens utövare vetat med sig att föga förutsättning finnes för att deras framställningar skulle vinna förståelse inom det centrala verket, hava de saknat anledning vända sig dit med sina ärenden.

Vad som sålunda synes oss vara ett oeftergivligt villkor för en sund och gynnsam utveckling av trädgårdsodlingen är, att staten redan nu låter trädgårdsodlingen få sin målsman i förenämnda ämbetsverk, där hans uppgift, enligt de sakkunniges — som det synes oss — välgrundade mening, bl. a. skulle vara:

- »att handhava och granska alla ärenden, som röra ekonomiskt understöd åt trädgårdsodlingen, såsom statslån med mera;
- att utöva kontroll över all med statsunderstöd bedriven trädgårdsundervisning;
- att kontrollera de statsunderstödda tidskrifterna;
- att i samverkan med skolöverstyrelsen verka för vidgad undervisning i facket vid folkskolor och folkhögskolor;
- att verka för organisation av trädgårdsodlareföreningar;
- att lämna direktiv vid organisation av försäljningen av trädgårdsprodukter, d. v. s.
- att söka åstadkomma en reglering av avsättningen därav;
- att insamla uppgifter om frukt-, bär- och grönsaksskörden;
- att upprätta statistik av betydelse för ekonomisk trädgårdsodling;
- att taga initiativ till för olika orter lämpliga specialodlingar;
- att vid tillsättande av konsulenter och lärare i trädgårdsskötsel låta sig rådföras av olika myndigheter; samt
- att slutligen stå i intim kontakt med praktiska trädgårdsodlare.»

De arbetsuppgifter, en byrådirektör enligt angivna riktlinjer skulle erhålla, synas oss i och för sig mer än tillräckligt motivera begäran om en befattnings inrättande. Men han torde få långt mera att uträtta. De undersökningar t. ex., som måste göras dels till inrättande av läns-trädgårdar, dels till en sannolik reorganisation av hela trädskötareinstitutionen torde jämte många andra uppgifter falla på hans lott.

Under snart tjugu år ha trädgårdsodlarna väntat på ett mera synligt stöd från statens sida. I och med att sakkunnige tillkallades för att göra vissa utredningar rörande trädgårdsodlingen växte alla trädgårdsodlares förhoppningar på att de skulle få sin representant inom förvaltningen. Och häruti torde den väsentligaste båtnaden vara att emotse. Ty de anslag, som i förenämnda proposition nr 312 föreslås, torde få ringa betydelse för trädgårdsodlingens utveckling jämfört med nyttan av en *sammanhållande, initiativtagande kraft*.

I dessa dagar ha trädgårdsodlingens alla riksorganisationer beslu-

tat bilda de »Svenska Trädgårdssällskapens Centralråd» i avsikt att på detta sätt komma i intim kontakt med statsmakterna genom en väntad trädgårdsodlingens representant. Blott denna sammanslutning synes oss vara tillräcklig för att motivera det av lantbruksstyrelsen framlagda förslaget.

Det må till sist erinras, att vad staten utger för trädgårdsodlingens främjande, är häpnadsväckande ringa, jämfört med vad t. ex. Norge för sådant ändamål beviljar, där staten årligen utger över 280,000 kronor mot 64,000 kronor i Sverige. Men icke nog därmed: de norska amten utbetala dessutom lika mycket som de svenska hushållningssällskapen för samma ändamål.

Den svenska trädgårdsodlingen, som redan visat så livgivande tecken, behöver all den uppmuntran den kan få. Om statens mellankomst skall inskränka sig till de anslag, som Kungl. Maj:t föreslagit, är det fara värt, att det vaknande intresset för trädgårdsodlingen slappnar och detta just vid en tidpunkt, då den kräver allt det stöd, som kan givas.

Med stöd av vad sålunda anförts, få vi hemställa,

att en byrådirektörstjänst för trädgårdsärenden inrättas i lantbruksstyrelsen fr. o. m. år 1920 samt

att för år 1920 anslås dels å ordinarie stat avlöning till en byrådirektörstjänst av andra normalgraden, 5,800 kronor, dels å extra stat för expenser vid ifrågavarande tjänst, reservationsanslag 2,000 kronor.

Stockholm den 31 Mars 1919.

Adolf Dahl.

J. P. Jespersen.

Åke Ingeström.
